

Datum: 25 februari 2025
Onderwerp: Voortgang en onderzoek inzameldienst huishoudelijk afval
Ons kenmerk:

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief willen wij u informeren over de stand van zaken rondom de aflopende overeenkomst met onze huidige inzameldienst voor huishoudelijk afval (PreZero) en het vervolgtraject dat is ingezet om de continuïteit van de huisvuilinzameling te waarborgen.

Context

De huidige overeenkomst met PreZero loopt tot eind 2025 en biedt, mits beide partijen hiermee instemmen, tweemaal de mogelijkheid tot verlenging (1 x 2 jaar en 1 x 1 jaar). In de begroting 2025 hebben wij u echter reeds geïnformeerd dat PreZero gemeente De Wolden heeft laten weten dat zij geen gebruik zullen maken van deze verlengingsopties en na 2025 niet meer betrokken willen zijn bij het ledigen van minicontainers in onze gemeente. Op basis van gewijzigd concernbeleid heeft de directie van de organisatie namelijk besloten om landelijk niet meer actief te willen zijn als uitsluitend inzamelaar van huishoudelijk afval, zoals eerder al een andere landelijk opererende inzamelaar (Renewi) tot hetzelfde besluit kwam.

Onderzoek naar alternatieven

Naar aanleiding van deze ontwikkeling en de aankondiging van PreZero (medio 2024) dat zij geen gebruik maakt van de verlengingsoptie(s) in het contract, is het college direct gestart met de verkenning naar mogelijke alternatieven voor de inzameling van huishoudelijk afval in De Wolden. Daar het terugtrekken van commerciële inzamelaars een landelijke tendens is, gemeenten in Drenthe op het gebied van grondstoffen en afval ambtelijk samenwerken in Markerein en meer Drentse gemeenten met voornoemde ontwikkeling worden geconfronteerd, is in opdracht van de Drentse gemeenten gezamenlijk een onderzoek uitgevoerd naar de marktontwikkelingen enerzijds en de mogelijke strategische scenario's anderzijds. Het opgeleverde onderzoeksrapport is als bijlage aan deze raadsbrief toegevoegd.

De kern van de uitkomsten van dit onderzoek voor wat betreft de mogelijke strategische scenario's is dat er drie verschillende opties zijn voor de inzameling van huishoudelijk afval:

1. Aanbesteden aan de markt

Het onderzoek toont aan dat de landelijke commerciële markt voor de huis-aan-huisinzameling steeds kleiner wordt. Het aantal partijen dat inschrijft op aanbestedingen neemt af, en er zijn regelmatig situaties waarbij óf geen inschrijvers worden gevonden óf de inschrijvingen (te) hoge tarieven bevatten. Deze trend is ook zichtbaar in De Wolden. Bij de laatste aanbesteding in 2020 waren er slechts drie inschrijvers, waarvan twee zich inmiddels van de markt voor uitsluitend inzameling van huishoudelijk afval hebben teruggetrokken. Hierdoor bestaat een reële kans dat er bij een nieuwe aanbesteding geen geschikte inschrijvers zijn. Zelfs als er wél één of meerdere inschrijvers zijn, blijft het continuïteitsrisico op de lange(re) termijn groot.

2. Oprichten eigen inzameldienst (al dan niet samen met een (buur)gemeente)
In gemeente De Wolden rijden 'maar' twee fulltime inzamelvoertuigen rond. Daardoor beschikt de gemeente niet over voldoende schaalgrootte om een eigen, robuuste inzamelorganisatie op te zetten en te onderhouden. Het aansluiten bij en/of samenwerken met een naburige gemeente met een eigen inzameldienst ligt in dat kader meer voor de hand. Ondanks dat de schaalgrootte op deze wijze enigszins toeneemt, blijft deze manier van inzamelen zeer kwetsbaar en is volgens het opgeleverde onderzoeksrapport ook de ontwikkeling gaande dat steeds minder gemeenten een eigen inzameldienst hebben.

3. Aansluiten bij een overheidsgedomineerde organisatie
Overheidsgedomineerde uitvoeringsorganisaties zijn opgericht om het algemeen belang op het gebied van afvalbeheer te behartigen voor de deelnemende gemeenten. Van deze organisaties, vaak in de vorm van een N.V. of B.V., zijn de deelnemende gemeenten zowel aandeelhouder alsook opdrachtgever en zij schrijven normaliter dan ook niet in op openbare aanbestedingen. Dit model legt de operationele uitvoering in handen van de betreffende organisatie, hetgeen de gemeente voor de lange termijn ontzorgt. Door samen te werken met een overheids-gedomineerde uitvoeringsorganisatie profiteert de gemeente van schaalvoordelen, meer stabiliteit en een toekomstbestendige aanpak. Daarentegen brengt deelname in een overheids-gedomineerde uitvoeringsorganisatie ook (financiële) risico's met zich mee, zeker als een dergelijke organisatie over eigen be- en/of verwerkingslocaties c.q. -installaties beschikt.

Vervolgstappen & planning

Een nieuwe invulling voor wat betreft de inzameling van huishoudelijk afval moet per 1 januari 2026 zijn geïmplementeerd. Om de transitie soepel te laten verlopen, is het wenselijk dat de keuze voor een nieuwe invulling uiterlijk een half jaar vóór deze datum wordt gemaakt. Het college vindt, uiteraard naast de aspecten 'kosten' en 'service', 'continuïteit' één van de belangrijkste aspecten met betrekking tot de inzameling van huishoudelijk afval. Het is van mening dat deze continuïteit, gezien de tendens van steeds minder commerciële inzamelaars en gemeenten met een eigen inzameldienst, het beste is gewaarborgd bij een overheidsgedomineerde inzamelorganisatie. Op basis van de andere uitgangspunten/kanttekeningen die het college van waarde acht zal het een samenwerking met en mogelijke toetreding tot Area Reiniging nader gaan verkennen. De belangrijkste andere uitgangspunten/kanttekening zijn:

- 1) Het college hecht, zoals eerder in deze brief aangehaald, veel waarde aan de Drentse samenwerking in Markerein. De samenwerking levert de gemeenten veel op, van gezamenlijk communicatie en campagnes, tot kennisoverdracht over actuele ontwikkelingen en beleidsvorming, tot (zeer) gunstig uitgevallen gezamenlijke aanbestedingen (het huidige restafvalcontract voor de verwerking van restafval is hier een goed voorbeeld van). We zien liever een sterker wordende Drentse samenwerking dan één die (langzaam) wordt uitgehold. Vanwege dat aspect verkennen we graag toetreding tot een overheidsgedomineerde uitvoeringsorganisatie, waarbij we geen afbreuk doen aan de samenwerking in Markerein. Bij eventuele toetreding tot overheids-gedomineerde uitvoeringsorganisaties als Rova of Omrin zou dat wel het geval zijn en bovendien is bij deze organisaties sprake van eigen be- en/of verwerkingslocaties c.q. installaties hetgeen naast gedwongen winkelnering kan leiden tot grotere (financiële) risico's. Bovendien is de

schaalgrootte van deze organisaties zodanig dat er slechts in beperkte mate sprake is van beleidsvrijheid voor de deelnemende gemeenten en zeer beperkte invloed van de individuele gemeenten op de bedrijfsvoering van de uitvoeringsorganisatie. Van voornoemde bezwaren is bij Area geen sprake.

- 2) We zijn niet de enige Drentse gemeente die als 'Regiegemeente' toetreding tot een overheidsgedomineerde inzamelorganisatie aan het verkennen is. Gelet op uitgangspunt/kanttekening 2, zullen we mogelijke toetreding tot Area Reiniging gezamenlijk met de gemeente Borger-Odoorn verkennen, daar Borger-Odoorn als regiegemeente ook met een terugtrekkende commerciële inzamelaar van doen heeft. Dit versterkt (in een later stadium) een eventuele onderhandelingspositie.
- 3) De gemeente De Wolden heeft op het gebied van gladheidbeheersing al met Area samen samenwerkt. Daar gemeente Hoogeveen de afvalinzameling en aanverwante dienstverlening (straatreiniging, gladheidbeheersing, etc.) ook reeds bij Area heeft ondergebracht, ligt het uit efficiencyoverwegingen voor de hand verdere samenwerking met Area als eerste te verkennen.
- 4) Indien bovenstaand beschreven verkenning medio 2025 niet tot het gewenste resultaat leidt, dan is bij gebrek aan alternatieven (als noodscenario) altijd nog een openbare aanbesteding mogelijk, hoewel dat zoals reeds gemeld geen toekomstbestendige oplossing biedt.

Conclusie

Wij begrijpen dat de beëindiging van de samenwerking met PreZero vragen kan oproepen, maar willen u verzekeren dat het college zich met volle inzet richt op een soepele overgang naar een nieuwe, toekomstbestendige en duurzame oplossing. Hiertoe wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd, zodra we een stap verder zijn in onze verkenning, waarin wij bovenstaande zullen toelichten en u in de gelegenheid wordt gesteld vragen hieromtrent te stellen. Wij streven er hiermee naar u tijdig en volledig te informeren over de voortgang en ontwikkelingen.

Mocht u nu reeds vragen hebben of aanvullende informatie wensen, dan vernemen wij dat uiteraard graag.

Wij gaan ervan uit dat wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

Roelof Pieter Koning
gemeentesecretaris

Inge C.J. Nieuwenhuizen
burgemeester